

ANDORRA, O ELS HOMES D'ARAM

Isabelle Sandy



“

Viatjar a Andorra és viatjar en el temps, més encara que en l'espai

La muntanya! Durant quants segles els meus avantpassats pagesos van viure d'ella, en ella, per ella

Andorra, Andorra, joia dels Pirineus, que comptaràs els ulls que has encantat, les ànimes que has bressolat, els cors que has guarit parlant-los d'eternitat, tu que no has envellit mai

“

Isabelle Sandy (Còs (Arieja), 1884 - Foix 1975)

Pseudònim d'Isabelle Dieudonné Marie Fourcade. Escriptora i periodista francesa molt marcada pels seus orígens pirinencs i exemple d'escriptora regionalista.

De ben jove es trasllada a París. Acaba els seus estudis i entra en contacte amb el món literari, comença a publicar i adopta el seu pseudònim en reconeixement a la també escriptora George Sand. Als anys vint comença a col·laborar en diaris i revistes. El 1922 viatja a Andorra per fer-hi un reportatge. El país la colpeix profundament, hi retorna sovint i li és inspiració i escenari per a tres de les seves novel·les més reconegudes.

Els anys seixanta retorna a l'Arieja, participa de la vida política local i mor a Foix als noranta anys.

Premi Montyon de l'Académie Française (1917), Premi Nacional de les Lletres (1921), Premi Alice Louis Barthou (1948) i Premi de Literatura Regionalista (1956)

Fou nomenada cavaller de l'Orde de les Arts i de les Lletres i Officier de la Légion d'Honneur.

Andorra, o els homes d'aram

La novel·la més coneguda d'Isabelle Sandy es va publicar, en francès, el 1923. La primera traducció al català, editada a Andorra, no va aparèixer fins el 1986. Andorre ou les hommes d'airain va triomfar per la seva autenticitat, gairebé pel seu "primitivisme" que Sandy havia copsat personalment a les seves estades al Principat. Com a bona "regionalista" creu que la geografia i el tancament endèmic de les valls ha salvaguardat les essències i la tradició de la societat andorrana de manera hermètica al marge de l'evolució dels temps i el devenir de la història.

La família Xiriball representa l'Andorra arquetípica i pura, medieval, garantia dels costums i les creences que han de perdurar. La família és més important que l'individu i l'objectiu final serà sempre defensar i mantenir l'honor de la casa, encara que això suposi dolor, sacrifici i mort. La natura, poc complaent, i l'economia, gairebé de supervivència, influeixen en aquest quadre on les lleis i les passions han de mantenir un equilibri impossible.

Andorra és la primera novel·la dedicada a aquest petit país, i primera també de la trilogia que l'autora va situar al Principat. El 1942 va ser adaptada al cinema pel director Emile Couzinet

"L'ombra s'emparava del poble i, en el seu despertar pesant, els habitants de les muntanyes semblava que arrossegaven la nit a les espadenyas. Els carrers blavosos i coberts per les llargues teulades que sobresortien de les cases només permetien veure una prima i sinuosa cinta del color del safrà."

Altres títols

- L'Ève douloureuse (1912)
- Chantal Daunoy (1917)
- Dans la ronde des Faunes (1921)
- Andorra ou Les Hommes d'Airain (1923)
- Le Comté de Foix (1935)
- Nuits andorranes (1938)
- La nouvelle Andorra (1949)
- Angoisse. Poèmes (1960)
- Montségur temple cathare : son histoire, son message (1962)
- Mémoires d'un chien de berger (1969)

